

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

ВВЕДЕНО В ДІЮ НАКАЗОМ

РЕКТОРА № 268 ОД

від 06.07.2026р.

ПОЛІТИКА

**відповідального використання інструментів штучного інтелекту
в Національному технічному університеті
«Харківський політехнічний інститут»**

Харків
2026

1. Загальні положення

1.1. Ця Політика визначає правові, організаційні, етичні та методичні засади відповідального використання інструментів штучного інтелекту в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» у межах освітньої, наукової, інноваційної, управлінської та іншої діяльності Університету.

1.2. НТУ «ХПІ» визнає значення інструментів штучного інтелекту, зокрема генеративних моделей, для розвитку освіти, науки, інженерної діяльності, цифровізації управлінських процесів і підвищення якості підготовки фахівців. Разом із цим використання таких інструментів має здійснюватися з дотриманням законодавства України, принципів академічної доброчесності, захисту прав людини, безпеки даних і професійної відповідальності.

1.3. Дія цієї Політики поширюється на здобувачів освіти всіх рівнів, науково-педагогічних, наукових, педагогічних та інших працівників Університету, а також на осіб, які залучені до освітнього процесу, наукових досліджень, проєктної, експертної, адміністративної або іншої діяльності від імені Університету.

1.4. У цій Політиці інструменти штучного інтелекту розглядаються як допоміжні цифрові засоби, що можуть використовуватися для пошуку, попереднього аналізу, структурування, перекладу, редагування, перевірки, візуалізації, програмування, моделювання або іншого технічного опрацювання інформації.

1.5. Використання інструментів штучного інтелекту не змінює вимог до академічної доброчесності, самостійності виконання навчальних і наукових робіт, достовірності результатів, дотримання авторського права, захисту персональних даних, інформаційної безпеки та професійної відповідальності.

1.6. Правовою основою цієї Політики є Конституція України, закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про академічну доброчесність», «Про авторське право і суміжні права», «Про захист персональних даних», інші акти законодавства України, Статут НТУ «ХПІ», Кодекс академічної доброчесності НТУ «ХПІ» та інші внутрішні документи Університету.

1.7. Ця Політика застосовується у частині, що не суперечить законодавству України та внутрішнім нормативним документам Університету. У разі зміни законодавства України положення цієї Політики застосовуються з урахуванням таких змін.

1.8. Імплементацию та контроль за реалізацію цієї Політики здійснює ректор.

2. Терміни та загальні підходи до тлумачення

2.1. Інструмент штучного інтелекту у цій Політиці означає програмний засіб, сервіс, модель, систему або інший цифровий інструмент, здатний виконувати завдання, пов'язані з аналізом, генерацією, класифікацією, прогнозуванням, перекладом, розпізнаванням, узагальненням, моделюванням або іншим опрацюванням даних.

2.2. Генеративний штучний інтелект означає інструменти, здатні створювати або істотно змінювати текст, зображення, програмний код, звук, відео, таблиці, моделі, презентації, висновки або інші результати на підставі запиту користувача чи вхідних даних.

2.3. Істотне змістове використання інструментів штучного інтелекту означає таке використання, яке вплинуло на зміст, структуру, висновки, аргументацію, розрахунки, програмний код, графічні матеріали, експериментальні результати або інші суттєві елементи роботи.

2.4. Технічне використання інструментів штучного інтелекту означає використання для перевірки орфографії, граматики, стилістики, форматування, перекладу окремих фрагментів, технічного редагування або іншої допомоги, яка не змінює змісту роботи та не підміняє самостійний внесок автора. В дисциплінах, де переклад, редагування, програмування, моделювання, обробка сигналів, візуалізація або аналіз даних є предметом оцінювання, використання інструментів ШІ для таких дій може вважатися істотним змістовим використанням, якщо інше не визначено силабусом, методичними рекомендаціями або іншими документами.

2.5. Усі сумніви щодо правомірності використання інструментів штучного інтелекту тлумачаться з урахуванням мети, завдання, правил академічної доброчесності, вимог захисту інформації та фактичного особистого внеску автора.

3. Основні принципи використання інструментів штучного інтелекту

3.1. Людська відповідальність. Постановка завдання, вибір методів, перевірка отриманих результатів, їх тлумачення, остаточне рішення та відповідальність за поданий результат належать людині. Використання інструментів штучного інтелекту не звільняє здобувача освіти, працівника або автора роботи від академічної, професійної, етичної та юридичної відповідальності.

3.2. Допоміжний характер ШІ. Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися як засоби підтримки навчання, дослідження, проектування або службової діяльності, але не можуть підміняти самостійну навчальну, наукову, творчу або професійну роботу.

3.3. Прозорість. Використання інструментів штучного інтелекту у навчальних, кваліфікаційних, наукових або службових матеріалах має бути розкрито у порядку, визначеному цією Політикою, вимогами відповідної освітньої компоненти, наукового керівника, видавця, грантодавця або іншої установи, до якої подається матеріал.

3.4. Критична перевірка. Результати, отримані за допомогою інструментів штучного інтелекту, не можуть вважатися достовірними, повними або придатними до використання без перевірки автором, зіставлення з надійними джерелами, редагування, фахового тлумачення та прийняття відповідального рішення.

3.5. Захист даних. Забороняється передавати до відкритих або публічних інструментів штучного інтелекту персональні, конфіденційні, службові, комерційні, оборонно чутливі або інші дані з обмеженим доступом без належних правових підстав, дозволу уповноважених осіб і дотримання правил захисту інформації.

3.6. Педагогічна доцільність. Використання інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі має відповідати меті навчального завдання, очікуваним результатам

навчання, критеріям оцінювання та правилам, визначеним викладачем у силабусі, методичних рекомендаціях, завданні або умовах проведення контрольного заходу.

3.7. Рівність умов. Вимоги щодо використання інструментів штучного інтелекту не повинні створювати необґрунтованої нерівності між здобувачами освіти через різний доступ до платних, корпоративних або спеціалізованих сервісів.

3.8. Недопущення дискримінації та шкоди. Інструменти штучного інтелекту не можуть використовуватися для створення або поширення дискримінаційних, принизливих, неправдивих, маніпулятивних, шкідливих чи таких, що порушують права інших осіб, матеріалів.

4. Рівні використання інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі

4.1. Для забезпечення зрозумілих і однакових підходів в освітніх компонентах можуть застосовуватися такі рівні використання інструментів штучного інтелекту.

Рівень 0. Використання ШІ заборонено. Інструменти штучного інтелекту не можуть використовуватися під час виконання завдання, контрольного заходу, іспиту, тестування, заліку, захисту або іншої форми оцінювання, якщо це прямо визначено викладачем, силабусом або умовами проведення.

Рівень 1. Технічна допомога. Дозволяється використання інструментів штучного інтелекту для перевірки граматики, орфографії, стилістики, форматування, технічного редагування тексту або підготовки оформлення без зміни змісту роботи.

Рівень 2. Інформаційна та організаційна допомога. Дозволяється використання інструментів штучного інтелекту для пояснення понять, формування ідей, складання плану, структурування матеріалу, перекладу, систематизації відкритих джерел за умови самостійної перевірки достовірності інформації та коректності посилань.

Рівень 3. Аналітична та експертна допомога. Дозволяється використання інструментів штучного інтелекту для критичного аналізу аргументації, перевірки логіки викладу, пошуку помилок у програмному коді, аналізу алгоритмів, підготовки варіантів візуалізації, моделювання або перевірки розрахунків. Остаточні рішення, висновки та відповідальність належать автору.

Рівень 4. Істотне змістове використання. Генерація значних фрагментів тексту, програмного коду, зображень, моделей, таблиць, висновків або інших змістових результатів допускається лише тоді, коли це прямо дозволено умовами завдання, силабусом дисципліни, науковим керівником, вимогами проєкту або рішенням уповноваженої особи. Таке використання підлягає обов'язковому розкриттю.

4.2. Якщо в силабусі дисципліни або умовах завдання не визначено інше, допускається використання інструментів штучного інтелекту на рівнях 1–3 із дотриманням вимог цієї Політики.

4.3. Викладач має право встановлювати інші дозволи або обмеження щодо використання інструментів штучного інтелекту, але такі дозволи або обмеження мають бути чітко визначені у силабусі, завданні, критеріях оцінювання або правилах проведення контрольного заходу.

Викладачам на етапі підготовки завдань до дисципліни, силабусів, методичних рекомендацій і інших супутніх документів рекомендується вказувати перелік задач для яких дозволено використовувати ШІ, форму надання інформації про його використання та спосіб верифікації отриманих при його використанні результатів.

4.4. У разі розбіжностей між загальними положеннями цієї Політики та вимогами конкретної освітньої компоненти застосовуються вимоги, визначені силабусом дисципліни або умовами завдання, якщо вони не суперечать законодавству України та внутрішнім документам Університету.

4.5 Для наукової, інноваційної, інженерної, проєктної, договірної, експертної та адміністративної діяльності рівні використання інструментів ШІ можуть застосовуватися за аналогією з урахуванням специфіки завдання, вимог договорів, професійних стандартів, правил захисту інформації та відповідальності виконавців.

5. Дозволені та рекомендовані форми використання інструментів штучного інтелекту

5.1. За умови дотримання вимог цієї Політики інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися для:

- перевірки орфографії, граматики, стилістики, термінологічної узгодженості та логіки викладу;
- перекладу навчальних, наукових і службових матеріалів із подальшим редагуванням користувачем;
- попередньої структуризації текстів, планів, тез, презентацій, звітів або службових документів;
- критичного аналізу аргументації, виявлення слабких місць у тексті, коді, моделі або розрахунках;
- пошуку, аналізу та систематизації відкритих джерел з обов'язковою перевіркою їх існування, достовірності та релевантності;
- написання, аналізу, тестування та відлагодження програмного коду за умови розуміння автором використаних рішень;
- пояснення складних понять, алгоритмів, технічних або наукових процесів;
- підготовки навчальних прикладів, тренувальних завдань, варіантів самоперевірки та допоміжних матеріалів;
- створення цифрових моделей, симуляцій, візуалізацій, інтерактивних демонстрацій або прототипів, якщо це відповідає меті завдання;
- контрольованої обробки зображень, сигналів, даних або результатів експериментів із зазначенням використаних методів та інструментів.

5.2. Використання інструментів штучного інтелекту має сприяти підвищенню якості навчання, дослідження, проєктування або професійної діяльності, а не підміняти особистий внесок здобувача освіти, працівника або автора матеріалу.

6. Прозорість і розкриття використання інструментів штучного інтелекту

6.1. У разі використання в академічному творі об'єкта, згенерованого штучним інтелектом, а також у разі істотного використання інструментів штучного інтелекту при підготовці навчальних, курсових, лабораторних, кваліфікаційних, дисертаційних, наукових або службових матеріалів автор зобов'язаний розкрити таке використання в порядку, визначеному цією Політикою.

6.2. Якщо в академічному творі використано об'єкт, згенерований штучним інтелектом, автор повідомляє про це у відповідному творі із зазначенням методики генерування та/або посиланням на відповідну комп'ютерну програму чи її опис згідно з вимогами до оформлення або оприлюднення такого твору.

6.3. Для навчальних, кваліфікаційних та наукових робіт розкриття використання інструментів штучного інтелекту здійснюється у вступі, примітках, додатку або в окремому розділі "Заява щодо використання інструментів штучного інтелекту". Конкретний спосіб розкриття визначається вимогами відповідної освітньої програми, структурного підрозділу або виду роботи.

6.4. У дисертаціях на здобуття ступеня доктора філософії та доктора наук використання інструментів штучного інтелекту підлягає обов'язковому розкриттю відповідно до вимог цієї Політики. Такі інструменти можуть використовуватися лише як допоміжні засоби та не можуть підміняти особистий внесок здобувача, самостійно отримані наукові результати, наукову новизну та обґрунтування висновків дисертаційного дослідження.

6.5. Якщо для певного виду роботи заява щодо використання інструментів штучного інтелекту є обов'язковою, її відсутність вважається порушенням вимог до оформлення роботи та може бути підставою для повернення роботи на доопрацювання та/або проведення додаткової перевірки відповідно до розділу 9 цієї Політики. Сама по собі відсутність такої заяви не є автоматичним доказом неправомірного використання інструментів штучного інтелекту.

6.6. Рекомендоване формулювання заяви у разі використання інструментів штучного інтелекту:

«При підготовці цієї роботи було використано інструмент(и) штучного інтелекту [назва інструменту, версія або дата використання] з метою [редагування тексту / перекладу / аналізу структури / допомоги з кодом / створення зображення / моделювання / іншої мети]. Методика використання полягала у [короткий опис запитів, способу генерування, редагування або перевірки результатів]. Отримані результати були перевірені, відредаговані та інтерпретовані автором. Автор несе повну відповідальність за зміст, достовірність і доброчесність поданої роботи».

6.7. У разі невикористання інструментів штучного інтелекту може застосовуватися таке формулювання:

«Інструменти штучного інтелекту при підготовці цієї роботи не використовувалися».

7. Неприпустимі форми використання інструментів штучного інтелекту

7.1. В межах освітньої, наукової, службової та іншої діяльності Університету неприпустимо:

- подавати тексти, зображення, моделі, дані, програмний код, розрахунки або інші результати, згенеровані чи істотно змінені з використанням інструментів штучного інтелекту, як результат власної самостійної академічної діяльності без належного розкриття такого використання;
- використовувати інструменти штучного інтелекту як повну заміну виконання навчальних, курсових, кваліфікаційних, дисертаційних або наукових робіт;
- використовувати інструменти штучного інтелекту під час контрольних заходів, іспитів, тестувань, заліків або захистів, якщо це не передбачено правилами їх проведення;
- фабрикувати або фальсифікувати за допомогою інструментів штучного інтелекту експериментальні дані, результати досліджень, розрахунки, зображення, графіки або інші матеріали;
- генерувати або використовувати неіснуючі джерела, посилання, цитати, нормативні акти, статистичні дані або інші відомості;
- використовувати інструменти штучного інтелекту для обходу систем академічного контролю, перевірки на плагіат, процедур оцінювання або вимог викладача;
- передавати до відкритих інструментів штучного інтелекту персональні, конфіденційні, службові, комерційні, оборонно чутливі або інші дані з обмеженим доступом;
- використовувати інструменти штучного інтелекту для створення дискримінаційних, образливих, маніпулятивних, неправдивих або шкідливих матеріалів;
- застосовувати інструменти штучного інтелекту для прийняття автоматизованих рішень щодо оцінювання, допуску, відрахування, прийняття на роботу, дисциплінарних стягнень або інших значущих рішень без участі відповідальної уповноваженої особи.

8. Використання інструментів штучного інтелекту працівниками Університету

8.1. Науково-педагогічні, наукові, педагогічні та інші працівники Університету можуть використовувати інструменти штучного інтелекту для підготовки навчальних матеріалів, тестових завдань, прикладів, презентацій, методичних рекомендацій, рубрик оцінювання, перекладів, службових документів, аналітичних матеріалів та інших робочих завдань.

8.2. Працівник, який використовує інструменти штучного інтелекту, несе відповідальність за достовірність, коректність, академічну доброчесність, недискримінаційність, правомірність і відповідність підготовлених матеріалів законодавству України та внутрішнім документам Університету.

8.3. Рішення щодо оцінювання результатів навчання, встановлення фактів порушення академічної доброчесності, застосування дисциплінарних заходів або прийняття інших управлінських рішень не можуть прийматися виключно автоматизованими засобами штучного інтелекту без участі відповідальної уповноваженої особи.

9. Перевірка робіт і реагування на можливі порушення

9.1. Результати автоматизованих засобів виявлення тексту або іншого контенту, створеного штучним інтелектом, можуть використовуватися лише як допоміжний індикатор і не можуть бути єдиною підставою для зниження оцінки, недопуску до захисту, звинувачення в академічному порушенні або застосування заходів реагування.

9.2. У разі виникнення обґрунтованих сумнівів щодо самостійності виконання роботи викладач, науковий керівник або уповноважена особа може застосовувати такі способи перевірки:

- обговорення роботи із здобувачем освіти;
- усний захист окремих положень, розрахунків, програмного коду, джерел або висновків;
- аналіз чернеток, історії редагування, проміжних результатів, вихідних файлів або версій роботи;
- перевірка джерел, посилань, даних, коду, розрахунків, експериментальної або проєктної частини;
- надання додаткового індивідуального завдання, безпосередньо пов'язаного з темою роботи;
- розгляд матеріалів відповідно до процедур академічної доброчесності, визначених законодавством України та внутрішніми документами Університету.

9.3. Здобувач освіти або працівник має право надати пояснення щодо способу виконання роботи, використаних інструментів, запитів до інструментів штучного інтелекту, методики генерування або редагування матеріалів, джерел, чернеток та інших матеріалів, що підтверджують його особистий внесок.

9.4. Розгляд можливого порушення здійснюється із дотриманням презумпції академічної доброчесності, права особи на пояснення, об'єктивності, неупередженості та можливості оскарження відповідного рішення у порядку, визначеному законодавством України та внутрішніми документами Університету.

10. Використання інструментів штучного інтелекту в науковій діяльності

10.1. Використання інструментів штучного інтелекту в наукових дослідженнях допускається для пошуку й аналізу джерел, мовного редагування, перекладу, підготовки коду, статистичного аналізу, візуалізації, моделювання, формування чорнових структур тексту та інших допоміжних дій. Інструменти штучного інтелекту не можуть замінювати особистий внесок здобувача, самостійно отримані наукові результати та наукову новизну дисертаційного дослідження.

10.2. Інструменти штучного інтелекту не можуть визнаватися авторами або співавторами наукових, навчальних чи інших творів, оскільки відповідно до законодавства України автором є фізична особа, творчою працею якої створено твір.

10.3. Автори наукових матеріалів зобов'язані перевіряти всі результати, отримані за допомогою інструментів штучного інтелекту, зокрема фактичні твердження, посилання, цитати, дані, обчислення, програмний код, зображення, таблиці, графіки та висновки.

10.4. У наукових публікаціях, дисертаціях, грантових заявках, звітах і матеріалах конференцій використання інструментів штучного інтелекту розкривається відповідно до вимог Університету, видавця, журналу, конференції, грантодавця або іншої установи, до якої подається матеріал.

11. Захист даних, конфіденційність та інформаційна безпека

11.1. Користувачі інструментів штучного інтелекту зобов'язані дотримуватися законодавства України, внутрішніх документів НТУ «ХПІ», договорів із партнерами, вимог кібербезпеки та правил захисту інформації.

11.2. Обробка персональних даних із використанням інструментів штучного інтелекту здійснюється відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» та інших актів законодавства України.

11.3. До інструментів штучного інтелекту з неконтрольованим доступом забороняється вносити:

- персональні дані здобувачів освіти, працівників, партнерів або інших осіб без належних правових підстав;
- матеріали з обмеженим доступом;
- службові документи, які не призначені для публічного поширення;
- неопубліковані наукові матеріали без згоди авторів;
- дані підприємств, організацій, партнерів або замовників, отримані в межах договорів;
- інформацію, що може стосуватися критичної інфраструктури, оборонної сфери, безпеки або інших чутливих об'єктів;
- комерційну таємницю, технічну документацію або іншу інформацію, передавання якої може завдати шкоди Університету, партнерам або третім особам.

11.4. У разі сумніву щодо можливості використання певних даних в інструментах штучного інтелекту користувач повинен звернутися за роз'ясненням до керівника роботи, відповідального структурного підрозділу або іншої уповноваженої особи Університету.

11.5. З метою захисту персональних даних, службової, фінансової, бухгалтерської, договірної, неопублікованої, конфіденційної інформації, комерційної таємниці, матеріалів з обмеженим доступом та результатів інтелектуальної діяльності Університет може впроваджувати власні, локальні, корпоративні або інші контрольовані інструменти штучного інтелекту. Використання корпоративних або офіційно затверджених Університетом інструментів штучного інтелекту допускається для освітньої, наукової, адміністративної та іншої діяльності Університету за умови дотримання законодавства України, внутрішніх документів Університету, договорів із третіми особами та правил захисту інформації. Передавання зазначеної інформації до зовнішніх інструментів штучного інтелекту, не затверджених Університетом для її обробки, забороняється.

12. Відповідальність за порушення Політики

12.1. Порушення вимог цієї Політики розглядається відповідно до законодавства України, Кодексу академічної доброчесності НТУ «ХПІ», Правил внутрішнього розпорядку та інших внутрішніх документів Університету.

12.2. Факт використання інструментів штучного інтелекту сам по собі не є порушенням. Порушенням можуть вважатися недоброчесне або нерозкрите використання результатів, згенерованих штучним інтелектом, використання інструментів штучного інтелекту всупереч умовам завдання або контрольного заходу, а також дії, що призводять до недотримання вимог академічної доброчесності, законодавства України, правил захисту інформації або положень цієї Політики.

12.3. За результатами розгляду можуть застосовуватися заходи реагування, передбачені законодавством України та внутрішніми документами Університету.

12.4. Заходи реагування мають бути пропорційними характеру порушення, його наслідкам, формі вини, наявності або відсутності попереднього розкриття використання інструментів штучного інтелекту, а також фактичному особистому внеску особи.

13. Організаційна підтримка та перегляд Політики

13.1. Університет сприяє підвищенню обізнаності здобувачів освіти та працівників щодо можливостей, обмежень і ризиків використання інструментів штучного інтелекту.

13.2. З цією метою можуть проводитися консультації, тренінги, методичні семінари, оновлення силабусів, підготовка рекомендацій, прикладів належного використання інструментів штучного інтелекту та роз'яснень щодо академічної доброчесності.

13.3. Університет може вести довідковий перелік інструментів штучного інтелекту, рекомендованих або допустимих для освітнього, наукового чи адміністративного використання. Такий перелік має інформаційний характер, може оновлюватися окремо від цієї Політики і не означає дозволу на передавання до відповідних сервісів персональних, конфіденційних або службових даних.

13.4. Університет може створювати та впроваджувати корпоративні сервіси штучного інтелекту для освітньої, наукової та адміністративної діяльності. Такі сервіси можуть забезпечувати підвищений рівень захисту інформації, централізоване адміністрування, дотримання вимог законодавства України та внутрішніх документів Університету щодо інформаційної безпеки.

13.5. Ця Політика розповсюджується на Університет, його відокремлені структурні підрозділи, академічні видання та конференції афілійовані з НТУ «ХПІ».

13.6. Підрозділи Університету, його відокремлені структурні підрозділи, наукові та організаційні комітети, редколегії, видавничі ради можуть розробляти власні Політики щодо використання штучного інтелекту, якщо вони не суперечать цій Політиці.

13.7. Ця Політика переглядається за потребою, але не рідше одного разу на три роки.

13.8. Питання, не врегульовані цією Політикою, вирішуються відповідно до законодавства України, Статуту НТУ «ХПІ», Кодексу академічної доброчесності НТУ «ХПІ» та інших внутрішніх документів Університету.

14. Нормативні документи

- Конституція України.
- Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII.
- Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.
- Закон України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX.
- Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 01.12.2022 № 2811-IX.
- Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI.
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р «Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні».
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.05.2025 № 457-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2025–2026 роки».
- Рекомендації щодо відповідального використання штучного інтелекту у закладах вищої освіти, оприлюднені Міністерством освіти і науки України та Міністерством цифрової трансформації України у 2025 році.
- Статут НТУ «ХПІ», Кодекс академічної доброчесності НТУ «ХПІ» та інші внутрішні документи Університету.